

Tukes-anvisning 21/2020

Underhåll, ombyggnad och besiktningar av hissar

Säkerhets- och kemikalieverket

Ämnesområde Preciserande anvisningar om säkerställande av tryggheten för hissar i drift
Målgrupper Hissinnehavare, verksamhetsutövare som utför hissarbeten och besiktningsmän
Giltighet Tills vidare
Ersätter anvisningen (datum, nr) 17.1.2017, 18/2017

UNDERHÅLL, OMBYGGNAD OCH BESIKTNINGAR AV HISSAR

1 Inledning

I samband med omarbetning av elsäkerhetsförfattningar avskildes föreskrifterna om hissar till en separat hissäkerhetslag (1134/2016) genom vilken hissdirektivet 2014/33/EU införlivas i Finlands lagstiftning. Lagen omfattar också nationella föreskrifter som gäller drift av hissar.

I den del av hissäkerhetslagen som gäller införlivandet av hissdirektivet behandlas nya hissar – alltså bl.a. säkerställande av hissars överensstämmelse med kraven, ekonomiska aktörers skyldigheter och metoder för utsläppande av hissar på marknaden.

Genom denna Tukes-anvisning meddelar Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) kompletterande anvisningar angående de punkter i hissäkerhetslagen som gäller ärenden om vilka föreskrivs på nationell nivå. Anvisningen gäller bl.a. underhåll, reparation, ombyggnad och besiktningar av en hiss samt hissinnehavarens skyldigheter.

Förutom på hissar tillämpas denna anvisning på rulltrappor, rullramper, lätthissar och paternosterhissar för personbefordran samt till vissa delar på lyftdörrar.

2 Hissinnehavarens uppgifter

I hissäkerhetslagen föreskrivs hissinnehavarens skyldigheter att sörja för säkerheten för en hiss i drift. Hissinnehavaren ska bl.a. se till att

- för hissen har uppgjorts ett underhållsprogram
- hissen underhålls enligt underhållsprogrammet
- fel och brister som upptäckts i hissen avhjälps tillräckligt snabbt
- på hissen utförs alla behöriga besiktningar
- handlingar som gäller hissen finns tillgängliga för dem som underhåller och besiktar hissen
- räddning ur hiss sker tryggt.

Som *hissinnehavare* anses byggnadens ägare eller innehavare. I ett husbolag representeras hissinnehavaren vanligen av styrelseordförande och disponent.

3 Underhåll av hiss

Ändamålet med underhållet är att genom de åtgärder som nämns i underhållsprogrammet och med separata reparationsåtgärder hålla hissen fortsättningsvis säker för användare.

3.1 Underhållsprogram

I ett underhållsprogram som upprättats för hissen bestäms underhållsåtgärderna som ska utföras vid underhållsbesöken och intervaller för regelbundna besök. Underhållsprogrammet avfattas i samarbete mellan hissinnehavaren och experter inom hissbranschen.

Underhållsprogrammet ska omfatta alla de service-, justerings-, rengörings- och underhållsåtgärder som krävs för att hissen ska fungera tryggt och kan upprätthållas som sig bör.

Då man avfattar underhållsprogrammet för en enstaka hiss, gäller som utgångspunkt hisstillverkarens anvisningar för de åtgärder som behövs för hissens underhåll. Innehållet för underhållsbesök och regelbundna intervaller för olika serviceåtgärder bestäms separat för varje hisstyp genom att beakta förhållandena. Vid avfattandet av underhållsprogrammet beaktas bl.a. antalet igångsättningar, körtid, hissens ålder, hisstyp och hissens driftsförhållanden.

Då man avfattar underhållsprogrammet kan man utnyttja standarden SFS-EN 13015 *Hissien ja liukuportaiden huolto. Huolto-ohjeissa noudatettavat säännöt.*

3.2 Reparation av fel och brister

Hissinnehavaren ska sörja för att de brister och fel som upptäckts i hissen repareras tillräckligt snabbt.

Om det vid underhåll upptäcks fel eller brister ska den som underhåller hissen informera innehavaren om dem för att innehavaren ska kunna sörja för att felet och bristerna avhjälps. Reparationsåtgärderna förutsätter att om de behövliga åtgärderna och tidtabellerna avtalas ömsesidigt mellan innehavaren och serviceaffären. Sådana vid underhåll upptäckta fel som medför omedelbar fara ska avhjälpas innan hissen används vidare.

Om det i ett av besiktningsorgan avfattat protokoll för periodisk besiktning har antecknats brister eller fel ska dessa avhjälpas tillräckligt snabbt. Felet som medför omedelbar fara ska avhjälpas innan hissen används vidare. I vissa fall bestäms en ny besiktning för hissen. Besiktningar av hissar behandlas närmare i 8 kapitlet.

4 Hissarbeten

Att utföra hissarbeten på hissar förutsätter yrkeskunnighet och laglig behörighet. Hissinnehavaren kan själv svara för rengöring av korgens inre ytor och utbyte av en lampa eller spegel, om arbetet kan göras inne i hissens korg. För alla andra hissarbeten krävs påvisad hissbehörighet. Med hissarbete avses i hiss säkerhetslagen underhålls-, reparations- och ombyggnadsarbeten på hissar.

Verksamhetsutövaren ska innan arbetena inleds göra en anmälan om hissarbeten till Tukes. Verksamhetsutövaren ska ha anställt en ledare för hissarbeten som har sådan hissbehörighet som avses i 46 § i hiss säkerhetslagen. Ledaren för hissarbeten svarar i företaget bl.a. för att det är tryggt att arbeta, arbetsresultatet är tryggt och att de som utför hissarbeten är yrkeskunniga och tillräckligt instruerade för sina uppgifter.

Hissbehörigheten beviljas av Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy. Behörighetskraven föreskrivs i hiss säkerhetslagen och statsrådets förordning om hissars säkerhet (1433/2016). Verksamhetsutövare som är kompetenta för hissarbeten kan kollas från Tukes register över verksamhetsutövare på www.tukes.fi.

En anställd som självständigt utför hissarbeten ska ha tillräcklig yrkeskunskap. Enligt 45 § i hiss säkerhetslagen ska den som självständigt utför eller övervakar hissarbeten ha avlagt en yrkesexamen eller genomgått yrkesutbildning som lämpar sig för hissarbeten och ha tillräckligt omfattande arbetserfarenhet av hissarbeten under minst ett halvår eller ha tre års erfarenhet av hissarbeten och tillräckliga grundläggande kunskaper i branschen. Ledaren för hissarbeten har till uppgift att bedöma om personen är lämplig för respektive arbetsuppgifter och om hen uppfyller kraven på självständigt arbete. Om kraven på självständigt arbete inte uppfylls ska personen arbeta i en arbetsgrupp under övervakning och instruktion.

Byggande av en ny hiss föreskrivs på EU-nivån genom hissdirektivet och på det tillämpas inte de nationella kraven på anmälningar, registrering och

hissbehörigheter. Att bygga en ny hiss är inte sådant hissarbete som avses i hiss säkerhetslagen.

Som grundläggande krav för alla som utför hissarbete och installation av en ny hiss gäller att den anställda ska vara instruerad för uppgiften och förtrogen med kraven avseende hiss säkerhet, elsäkerhet och arbetarskydd.

Vid hissarbete och installation av en ny hiss ska beaktas vad i arbetarskyddslagen föreskrivs om arbetarskydd. Arbetarskyddslagen och med stöd av den utfärdade föreskrifter gäller bl.a. mekaniska, kemiska och fysikaliska faror och i dem bestäms om bl.a. användningen av personlig skyddsutrustning och arbetsredskap. Dessutom tillämpas på hissarbete och installation av en ny hiss vad som i 4 kap. i elsäkerhetslagen föreskrivs om säkerheten vid elarbeten.

5 Underhållare av hiss

I hiss säkerhetslagen ställs krav på verksamheten för underhållare av hiss. Den som underhåller en hiss ska bl.a.

- utföra de åtgärder på hissen som nämns i underhållsprogrammet med de intervall som nämns i underhållsprogrammet
- sörja för att underhåll och reparation av hissen utförs på ett tryggt sätt med tanke på både de som utför arbeten och de utomstående
- sörja för att hissen efter underhållen och reparationerna vad gäller på den utförda arbeten är i sådant skick som krävs i författningarna
- till innehavaren anmäla de upptäckta felen och bristerna
- i servicedagboken som förvaras i maskinrummet anteckna underhållsbesöken, respektive underhållsåtgärder, de i hissen förekomna felen och reparation av dem samt datum och den anställdas namn.

6 Handlingar

Alla handlingar som gäller hissen ska förvaras noggrant. Exempel på sådana är konstruktionshandlingar, bruks- och underhållsanvisningar, underhållsprogram, servicedagbok samt alla besiktningsprotokoll.

I hissens maskinrum – eller i manöverskåpet för en maskinrumslös hiss – ska förvaras åtminstone underhållsprogram, servicedagbok, underhållsanvisningar och instruktioner för räddning ur hiss.

Hissens servicedagbok ska hållas uppdaterad genom att anteckna namnen på alla de personer som utfört underhålls-, reparations- och ombyggnadsarbeten och besiktningar samt respektive datum.

Den tekniska dokumentationen för hissen ska uppdateras när på hissen utförs ombyggnadsarbeten.

7 Reparation, ombyggnad och förnyande av hiss

Enligt 53 § i hiss säkerhetslagen får underhålls-, reparations- och ombyggnadsarbeten på en hiss inte försämrans hissens säkerhet.

7.1 Reparation

Med *reparation* avses reparation av en hiss eller en hissdel så att dess skick blir sådant att det motsvarar det ursprungliga skicket eller byte av en hissdel mot en sådan som motsvarar den ursprungliga delen. När det gäller reparation av hiss får man iaktta de krav som gällde vid den tidpunkt hissen byggdes – dock genom att beakta de senare meddelade retroaktiva bestämmelser om hissar.

7.2 Ombyggnadsarbeten

Med *ombyggnadsarbete* avses att en hisskomponent eller en större anordningsdel ersätts med en del eller konstruktion som avviker från originalet. Vid ombyggnadsarbeten ska de förnyade anordningsdelarna stämma överens med de för närvarande gällande tekniska kraven.

Ombyggnadsarbeten indelas i mindre och omfattande arbeten. Besiktning av dessa arbeten avviker från varandra. Besiktningen av ombyggnadsarbeten behandlas nedan i 8.4 punkten.

Mindre ombyggnadsarbeten

Som mindre ombyggnadsarbeten som avses i 63 § i hiss säkerhetslagen anses andra arbeten än de som nämns nedan i punkt *Omfattande ombyggnadsarbeten* och vid vilka en gammal komponent byts ut mot en ny komponent som till sin prestationsförmåga, dimensioner och funktion är likvärdig men inte likadan med originalet. Ytterligare anses som mindre ombyggnadsarbeten sådana tillägg som förbättrar hissens driftsegenskaper, såsom tillägg av passagekontrollanordningar. Också att tillägga en tvåvägslarmanordning anses som mindre ombyggnadsarbete, om tillägget inte kräver några förändringar i elektrisk kontroll av hissanordningarna.

Omfattande ombyggnadsarbeten

Som omfattande ombyggnadsarbeten som avses i 63 § i hiss säkerhetslagen anses:

- a) ändring som gäller
 - märkhastighet
 - märklast
 - korgens vikt
 - lyfthöjd.

- b) tillägg eller ändring av följande delar eller ersättning av dem med en del av annan typ:
 - dörrlåsningsanordningar
 - styr- och driftsystem
 - gejder eller gejdtyp
 - schaktdörr eller korgdörr
 - lyftmaskineri
 - draghjul
 - hastighetsbegränsare
 - säkerhetsanordning som hindrar okontrollerad rörelse av korgen uppåt
 - buffert
 - fångapparat
 - anordningarna i nedre eller övre ersättande säkerhetsutrymme
 - bärkonstruktioner
 - service- eller nödmanöverknappar
 - system som skyddar mot oavsiktlig rörelse av korgen
 - säkerhetskopplingar som innehåller elektronikkomponenter
 - hydraulhissens spärrdon och låsanordning
 - lyftcylinder
 - övertrycksventil
 - rörbrottsventil
 - strypbricka.

Då ombyggnadsarbete utförs på typgodkända säkerhetskomponenter används som nya delar sådana komponenter som uppfyller de för närvarande gällande kraven.

Vid omfattande ombyggnadsarbeten tilläggs i en befintlig hiss komponenter och anordningshelheter som är i överensstämmelse med nya krav. Därför är det är nödvändigt att utreda på vilket sätt ombyggnadsarbetet påverkar hissansläggningen som helhet. I samband med ett omfattande ombyggnadsarbete ska man bedöma riskerna och säkra att hissens säkerhet inte på något sätt försämras.

7.3 Grundlig reparation

Grundlig reparation, dvs. modernisering av en hiss anses som omfattande ombyggnadsarbete. Vid grundlig reparation förnyas hissens delvis. Typiska delar som förnyas är el- och manöversystem, driftssystem, larmsystem, korg och dörrar. Om endast konstruktioner för hissutrymmen (schakt, maskinrum)

bevaras som sådan och allt annat ändras, är det inte fråga om grundlig reparation utan byggande av en ny hiss. Vid grundlig reparation måste väsentliga konstruktioner av hiss bevaras.

Vid grundlig reparation av en hiss är det viktigt att beakta de åtgärder för förbättring av säkerheten hos befintliga hissar som uppges i Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation 95/216/EG. När en grundlig reparation genomförs i stor omfattning, kan alla de tio punkterna i rekommendationen verkställas.

När man planerar en grundlig reparation är det tillrådligt att jämföra lösningarna för den befintliga hissen med de motsvarande lösningarna för en hiss som uppfyller de nuvarande kraven genom att använda standarden SFS-EN 81-80 Säännöt käytössä olevien henkilö- ja tavarahenkilöhissien turvallisuuden parantamiseksi. I standarden förtecknas och riskklassificeras 74 underpunkter i vilka den befintliga hissen eventuellt avviker från en ny hiss som stämmer överens med de nuvarande kraven. Av dessa kan nästan alla vid grundlig reparation i stor omfattning uppdateras för att motsvara den kravnivå som förutsätts av en ny hiss.

Som hjälp för projektering av grundlig reparation finns också den nationella standarden SFS 5999 Hissin modernisointi och instruktionskortet KH 57-00470 *Hissien modernisointi*.

7.4 Ny hiss till en byggnad som är i användning

Alternativet till grundlig reparation är att bygga en ny hiss som ersätter den befintliga hissen. Även vid byggandet av en ny hiss kan den ursprungliga hissens konstruktioner utnyttjas förutsatt att de stämmer överens med de krav som gäller i dag.

Ett annat fall i vilket en hiss byggs i en byggnad som är i användning är att en ny hiss byggs i en byggnad som ursprungligen saknade hiss. Då talar man om en s.k. efterinstallerad hiss.

På en hiss som byggs i en byggnad som är i användning tillämpas i huvudsak samma krav som på andra nya hissar. De tekniska kraven omfattar dock vissa avvikelser från detta. De presenteras i standarden *SFS-EN 81-21 Uudet henkilö- ja tavarahenkilöhissit käytössä olevissa rakennuksissa*.

Hissleverantörens skyldigheter och tillförsäkrande av hissens överensstämmelse med kraven föreskrivs i hissdirektivet 2014/33/EU. På en hiss utförs åtgärderna för kontroll av överensstämmelse innan den tas i drift enligt vad som bestäms i hissdirektivet (se 8.1 punkten), en CE-märkning fästs på hissen och en försäkran om överensstämmelse ges om den.

7.5 Säkerhetsutrymme för hiss

När en hiss byggs i en byggnad som är i användning är det i vissa situationer möjligt att bygga hissens säkerhetsutrymmen med ett s.k. alternativt säkerhetsutrymme i stället för med ett permanent fritt säkerhetsutrymme. I fråga om en hiss som byggs i en ny byggnad är detta inte möjligt. Nedan presenteras bestämmelsen om säkerhetsutrymmen för hissar och dess tolkning. Bestämmelsen är en del av den

nationella verkställigheten av hissdirektivet.

Statsrådets förordning om hissars säkerhet (1433/2016), bilaga Väsentliga hälso- och säkerhetskrav, punkt 2.2:

Varje hiss ska vara konstruerad och tillverkad så att risk för klämning av person är förebyggd när hisskorgen befinner sig i sitt allra nedersta respektive översta läge.

Kravet kan uppfyllas genom att tillräckligt fritt utrymme eller tillflyktsplats finns under och över hisskorgens ändlägen.

När hiss installeras i en befintlig byggnad där det inte är möjligt att ordna med tillräcklig tillflyktsplats, kan kravet uppfyllas också med permanent installerade säkerhetsanordningar som ger motsvarande säkerhet.

Bestämmelsen i fråga ska tolkas sålunda att **en hiss som byggs i en ny byggnad alltid ska ha ett permanent fritt utrymme**. Med andra ord kan en hiss som förses med ett s.k. ersättande säkerhetsutrymme endast byggas i en byggnad som redan tagits i bruk, och även i detta fall endast på de villkor som föreskrivs i bestämmelsens tredje moment.

I bestämmelsens första moment presenteras det säkerhetsmål som avsikten är att nå. Fara för klämning mellan hisskorgen och hisschaktets tak och botten ska förhindras. Denna fara gäller särskilt personer som underhåller och inspekterar hissen.

Det fria utrymmet som nämns i bestämmelsens andra moment avser ett utrymme som är permanent i användning. Kravet på fritt utrymme kan inte uppfyllas endast genom att använda ett ersättande säkerhetsutrymme.

Bestämmelsens tredje moment avser det nationella förhandsgodkännandet som föreskrivs i hissdirektivet. I den föreskrivs om den enda möjligheten att bygga säkerhetsutrymmet på något annat sätt än med permanent fritt utrymme.

8 Besiktningar

8.1 Besiktning före idrifttagande

Innan en ny hiss tas i drift ska dess överensstämmelse med kraven och därmed också säkerhet tillförsäkras genom att använda förfarandena enligt hissdirektivet 2014/33/EU – som har införlivats i Finlands lagstiftning genom hiss säkerhetslagen. Förfarandet som vanligen används i Finland för att tillförsäkra överensstämmelse av en hiss är att på en typkontrollerad hiss utföra en slutlig kontroll (bilagorna IV och V till hissdirektivet) eller på en icke-typkontrollerad hiss en kontroll av enskilda hissar (bilaga VIII till hissdirektivet).

När hissens överensstämmelse har bedömts fäster hissens leverantör en CE-märkning på den och utfärdar över hissen en försäkran om överensstämmelse.

Besiktningar av nya hissar kan utföras av anmälda organ. För Finlands del anmäler arbets- och näringsministeriet organet till Europeiska kommissionen varefter det anmälda organet har rätt att i EU-området utföra besiktningar på hissar enligt vad som föreskrivs i hissdirektivet.

8.2 Periodisk besiktning

På en hiss genomförs en periodisk besiktning för första gången inom två år från idrifttagandet och därefter vartannat år.

I hiss säkerhetslagen föreskrivs också besiktning av vissa anordningar som omfattas av tillämpningsområdet för EU:s maskindirektiv. På en rulltrappa, rullramp och lätthiss utförs en periodisk besiktning på samma sätt som på en personhiss, dvs. för första gången inom två år från idrifttagandet och därefter vartannat år. En paternosterhiss för personbefordran (som numera inte längre får släppas ut på marknaden) ska besiktas vartannat år.

På en eldriven lyftdörr där dörrytan inte vrids till en rulle runt axeln och som inte är i privat bruk och vars lyfthöjd överskrider 2,9 meter utförs den första periodiska besiktningen inom fyra år från idrifttagandet och därefter med fyra års intervall.

Vid en periodisk besiktning säkerställs att det är tryggt att använda anordningen och att den underhålls som sig bör. Vid besiktningen genomgås anordningens tekniska delar och funktion. Dessutom granskas att anordningens underhållsprogram är lämpligt för anordningen och programmet har följts, anordningen har underhållits och reparerats på behörigt sätt och att det finns behöriga besiktningsprotokoll över ombyggnadsarbetena.

Anordningens innehavare har skyldighet att sörja för att de periodiska besiktningarna utförs.

Periodiska besiktningar utförs av auktoriserade organ som Tukes har godkänt. Lyftdörrar får också besiktas av auktoriserade besiktningsmän om lyftdörrar ingår i besiktningsmannens behörighetsområde. Aktörer som är auktoriserade för besiktningar hittas på Tukes webbplats www.tukes.fi.

8.3 Åtgärder som förorsakas av periodisk besiktning

Att avhjälpa brister och fel

Över en periodisk besiktning utarbetas ett besiktningsprotokoll för hissinnehavarens användning. Av protokollet ska framgå de brister och fel som upptäckts vid besiktningen. Hissinnehavaren har till uppgift att sörja för att alla upptäckta brister och fel avhjälpas tillräckligt snabbt.

Besiktningsprotokollet är ett förvaltningsbeslut av hiss säkerhetsmyndigheten. Detta innebär att anordningens innehavare inte efter eget avvägande kan låta bli att låta reparera de upptäckta felen och bristerna, utan ändring i besiktningsprotokollet ska sökas enligt besvärсанvisningen som åtföljer protokollet.

Avbrott i drift (fel som medför omedelbar fara)

Hissens innehavare ska sörja för att anordningens användning avbryts omedelbart om i den upptäcks ett fel eller en brist som medför en omedelbar fara för liv, hälsa eller egendom. Om felet upptäcks vid en periodisk besiktning anmäler

besiktningsmannen till innehavaren ett **fel som medför omedelbar fara** och uppmanar denne att sluta driva hissen och koppla bort den från elnätet. Vid behov kan besiktningsmannen själv koppla bort hissen från elnätet, t.ex. om man inte kan få tag i innehavaren.

Tukes anser att användningen av en hiss medför en omedelbar fara bl.a. när följande fel eller brister är framme i hissen eller när anordningars funktion inte är tillräckligt pålitlig:

- schaktdörren kan öppnas utan verktyg när korgen inte är på stannplanet
- fångapparaten är ur funktion
- hastighetsbegränsaren är ur funktion
- säkerhetskretsen är ur funktion eller kretsen eller någon del av den är förbikopplad
- i ett bostadshus är larmförbindelsen till kontinuerlig jour och lokal akustisk larmordning ur funktion
- i annat än bostadshus är larmförbindelsen till kontinuerlig jour ur funktion
- korgen eller motvikten har lossnat från sina gejder
- korgen kör med öppen korgdörr, plandörr eller grind
- bromsen är ur funktion
- trum- eller kedjehissens slutgränsbrytare är ur funktion
- dörrförreglingen för hissutrymmen är ur funktion
- hisschaktets skydd har i den mån skadats att en kroppsdel kan nå till korgens eller motviktens rörelsebana
- hissens elinstallationer är i den mån i strid med bestämmelserna att detta medför en omedelbar fara för elolycka eller brand.

Ovannämnda fel som medför omedelbar risk gäller i tillämpliga delar förutom personhiss också andra anordningar som omfattas av hiss säkerhetslagens tillämpningsområde.

Ytterligare uppstår en omedelbar fara bl.a. av följande orsaker:

- begränsning av lyftdörrens funktionskraft är ur funktion och dörren är inte balanserad
- det ser möjligt ut att lyftdörren går sönder på ett sätt som medför att dörren faller
- i rulltrappans eller rullrampens kamskiva har så många tänder bredvid varandra gått av att det har uppstått en springa vars bredd är över 30 mm.

I sådana fall där felet inte kan avhjälpas medan besiktningen pågår, kan användningen av hiss fortsättas först efter att det fel som medförde omedelbar fara har avhjälpats. Användningen avbryts och om felet och på sin tid om avhjälpandet görs en anteckning i servicedagboken. Om det är nödvändigt att avbryta besiktningen till följd av ett fel som medför omedelbar fara, görs den färdig efter att felet avhjälpats.

Användningen av hiss avbryts genom att öppna huvudströmställaren och låsa den enligt standarden SFS 6002, punkt 6.2.3 eller standarden SFS 5880, punkt 7.2.2, samt genom att förse hissen med behöriga märkningar enligt standarden SFS 5880, punkt 6.

De upptäckta fel som medför omedelbar fara uppges alltid i besiktningensprotokollet. Om felet kan avhjälpas medan besiktningen pågår, antecknas avhjälpandet i protokollet. En kopia av protokollet över besiktningen skickas till Tukes. Om besiktningsmannen har skäl att misstänka att hissen trots det givna förbudet hålls i drift, är det skäl att omedelbart anmäla detta till Tukes.

Ny besiktning (allvarlig brist)

Om besiktningsmannen vid en periodisk besiktning upptäcker **allvarliga brister** ska hen bestämma att den hiss som besiktningen gäller ska besiktas på nytt. Också ett fel som medför omedelbar fara föranleder en ny besiktning av hissen, om felet inte kan avhjälpas medan den periodiska besiktningen pågår. Vid den nya besiktningen säkerställs att de allvarliga brister och fel som medför omedelbara som upptäckts vid den periodiska besiktningen har avhjälpats.

Som allvarlig brist anses sådant fel som i betydande mån försvagar säkerheten vid användning av hiss. Då är risken av sådan storlek att reparationsåtgärderna skagöras brådskande. Risken som förorsakas av en allvarlig brist är dock inte lika stor som risken som förorsakas av ett fel som medför omedelbar fara. I ett fall för en allvarlig brist är det inte nödvändigt att avbryta användningen av hiss innan felet avhjälpas.

Om det vid objektet finns ett flertal fel vilka är mindre än allvarlig, kan deras samverkan beroende av situationen höja helhetsrisken så att den blir allvarlig i vilket fall situationen kan jämföras med en allvarlig brist.

En ny besiktning ska göras inom tre månader efter att den har förordnats. Vanligen utförs den nya besiktningen av samma besiktningsman som gjorde den ursprungliga besiktningen. Det är tillrådligt att såvitt möjligt redan vid det ursprungliga besiktningensbesöket försöka avtala om tidpunkten för en ny besiktning. När det gäller allvarliga brister är det viktigt att observera att bristerna ska avhjälpas brådskande och inte först senast den dag som har avtalats för den nya besiktningen.

8.4 Besiktning av ombyggnadsarbeten

Mindre ombyggnadsarbeten

För överensstämmelse av mindre ombyggnadsarbeten på en hiss svarar den verksamhetsutövare som utfört arbetet. Innan hissen tas i drift gör verksamhetsutövaren en s.k. besiktning av eget arbete. Ombyggnadsarbetena upptecknas i servicedagboken och uppdateras i hissens tekniska dokumentation. Ett auktoriserat organ besiktar ändringarna vid nästa periodisk besiktning.

Omfattande ombyggnadsarbeten

När på en hiss har utförts omfattande ombyggnadsarbeten eller det gäller en hiss som genomgått grundlig reparation, ska man låta de förändrade delarna eller konstruktionerna besiktas av ett auktoriserat organ enligt 63 § i hiss säkerhetslagen innan hissen tas i drift. Vid besiktningen iakttas i tillämpliga delar förfarandet som grundar sig på kontroll av enskilda hissar (bilaga VIII till hissdirektivet).

Omfattande ombyggnadsarbeten av en lätthiss, rulltrappa, rullramp och paternosterhiss för personbefordran ska besiktas i den omfattning som motsvarar certifieringsbesiktningen enligt 8.5 punkten.

8.5 Certifieringsbesiktning

För att säkra tryggheten av en lätthiss, rulltrappa och rullramp ska på dem inom tre månader från idrifttagandet utföras en certifieringsbesiktning. På en lyftdörr som avses ovan i 8.2 punkten ska utföras en certifieringsbesiktning inom sex månader från idrifttagandet. Certifieringsbesiktningen ska utföras på nytt om anordningen flyttas till ett nytt driftsställe.

Vid en certifieringsbesiktning säkerställs att anordningen har installerats på rätt sätt, den fungerar tryggt och att de redskap och handlingar som behövs intill anordningen står till förfogande.

För beställning av en certifieringsbesiktning sörjer anordningens innehavare.

Certifieringsbesiktningar utförs av samma auktoriserade organ och auktoriserade besiktningsmän som periodiska besiktningar.

8.6 Återidrifttagande av hiss som tagits ur drift

När en hiss som tillfälligt tagits ur drift tas på nytt i drift ska på den utföras underhåll för att säkerställa att det är tryggt att använda hissen. Om det från hissens föregående besiktning förflutit en längre tid än vad som krävs i författningarna om periodiska besiktningar, ska på den också utföras en periodisk besiktning innan den tas i drift.

9 Räddning ur hiss

De som blivit instängda i en hiss råkar inte i omedelbar fara, om inte någon av dem är skadad. Räddning ur hiss ska dock ske så snart som möjligt.

Att rädda instängda personer ur en hiss kräver förtrogenhet, yrkeskunnighet och tillräcklig kännedom om hisstekniken. Om räddningen görs fel, blir såväl räddaren som de instängda utsatta för allvarliga faror. Vanligen avtalar hissens innehavare med serviceaffären om anordnandet av räddning.

Det är inte meningen att räddning ur hiss ska vara räddningsverkets främsta uppgift. Därför borde räddningsverket larmas endast i situationer där en instängd person är skadad eller i omedelbar fara eller när räddningsverket av några andra särskilda skäl behövs för att hjälpa till vid räddning.

Förtrogen räddare

När det behövs snabbare räddning än vad som en hisservicesaffär kan förbinda sig till, t.ex. när det gäller ett sjukhus eller en vårdanstalt, kan också någon annan göras förtrogen med räddningen.

En tillförlitlig introduktion för räddning ur hiss uppfyller följande krav:

- Introduktion av räddning ges av en kompetent expert.
- Man gör sig förtrogen med hisstillverkarens anvisningar.
- Man bekantar sig med hissens anordningar.
- Introduktionen omfattar praktiska övningar.

Hissens konstruktion och naturen av uppkommande brister kan starkt begränsa de fall för vilka den förtrogna räddaren har tillräckliga kunskaper. I allmänhet kan introduktion ges endast för de enklaste fall i vilka hissen har stannat mellan våningarna. Till exempel när manövercentralen som finns i maskinrummet har bristfälligt beröringsskydd eller nödkörningsknapparna är ur funktion eller hissen hänger på fångapparat, behövs en yrkesperson inom hissbranschen.

Räddaren ska ha tillträde till hissens maskinrum i vilket förvaras anvisningen för behövliga räddningsåtgärder för hissen och redskap som eventuellt behövs vid räddning.

Hissnehavaren sörjer för den repetitions- och tilläggsutbildning som behövs i räddarens uppgifter.

10 Ikraftträdande

Denna Tukes-anvisning träder i kraft så snart den utkommit och gäller tills vidare. Anvisningen ersätter Tukes-anvisningen 18/2017 av 17.1.2017.

11 Ytterligare uppgifter

Ändringen till tidigare version: tillagd stycke 7.5 Säkerhetsutrymme för hiss

Mer information om denna anvisning lämnas av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), telefon 029 5052 000.

Denna anvisning kan skrivas ut på Tukes webbplats www.tukes.fi. Lagstiftning kring anvisningen finns på webbadress www.tukes.fi.

Generaldirektör

Kimmo Peltonen

Direktör

Kirsi Levä